

Asia: VN/36736/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Tarkemmat kysymykset/

Antaisivatko ehdotetut muutokset riittävät mahdollisuudet hoitaa hyvinvointialueiden rajat ylittäviä häiriötilanteita käytännössä? / Ger de föreslagna ändringarna tillräckliga möjligheter att i praktiken hantera störningssituationer som överskrider välfärdsområdenas gränser?

Kyllä/Ja [Käytännössä antavat, ainakin vähimmäistasolla. Sosiaalityöntekijöiden seura haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että sosiaalihuollon sisällöllisen asiantuntemuksen ja osaamisen varmistamiseen näissä tilanteissa tulee kiinnittää erityistä huomiota.]

Tukisivatko ehdotuksen mukaiset yhteistyöaluetasoiset ja kansalliset järjestelyt hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista? / Stöder de föreslagna arrangemangen på samarbetsområdesnivå och nationell nivå välfärdsområdenas beredskap och förberedelser?

Kyllä/Ja [Näemme hyvänä sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksille osoitettavan ohjaamisvastuun valmius- ja varautumisasioissa, sillä se lisää yhdenmukaisuutta.]

Olisivatko ehdotetut normaaliolojen häiriötilanteiden hoitamista koskevat toimintamallit toimivia myös poikkeusoloissa? / Är de föreslagna verksamhetsmodellerna för hantering av störningssituationer under normala förhållanden fungerande också under undantagsförhållanden?

Kyllä/Ja

Muut mahdolliset huomiot hallituksen esityksestä / Övriga eventuella kommentarer om regeringspropositionen

Sosiaalityöntekijöiden seura kiittää mahdollisuudesta jättää lausunto hallituksen esitystä koskien. Seura on perehtynyt lausuntomateriaaleihin ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lain ehdotetussa pykälässä 50b ehdotetaan perustettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmä. Johtoryhmän puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana toimisivat sosiaali- ja terveysministeriön määräämät ministeriön virkamiehet. Lisäksi ryhmään nimettäisiin yksi

edustaja kultakin yliopistollista sairaalaa ylläpitävältä hyvinvointialueelta, yksi edustaja Helsingin kaupungilta ja yksi edustaja HUS-yhtymästä.

Sosiaalityöntekijöiden seura kannattaa lakiehdotusta muilta osin, mutta esittää täsmennystä edellä mainitun johtoryhmän kokoonpanoon. Kun mainituista tahoista nimetään kustakin vain yksi edustaja, on suuri riski, että johtoryhmä koostuu tosiasiasa vain tai lähes kokonaan terveydenhuollon edustajista. Ehdotetussa pykälässä 50b esitetään täsmennykseksi, että johtoryhmän kokoonpanossa tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja palvelujärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen asiantuntemus. Sosiaalityöntekijöiden seura esittää, että laissa tulisi erikseen määrittää tapa, jolla varmistetaan johtoryhmän edustajien riittävä asiantuntijuus sekä sosiaali- että terveydenhuollon järjestämisen, palvelujärjestelmän, valmiuden ja varautumisen osalta. Esimerkiksi niin, että johtoryhmän edustajista vähintään kahden tulee olla terveydenhuollon koulutuksen saaneita terveydenhuollon asiantuntijoita ja vähintään kahden sosiaalialan koulutuksen saaneita sosiaalihuollon asiantuntijoita - tai jokin muu tapa, joka konkreettisesti varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon riittävän asiantuntijuuden johtoryhmässä.

Nykyisellään lakimuutosehdotus jättää liiaksi huomiotta sen, että hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon viranhaltijoiden keskinäiset valtasuhteet eivät usein ole tasavertaisia ja valittaessa vain yksittäisiä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoita edustustehtäviin, terveydenhuollon asiantuntijuus käytännössä herkästi ylikorostuu valinnoissa. Lakiehdotus kokonaisuudessaan, ja erityisesti pykälät 50a ja 50c kuitenkin osoittavat, että kyseessä oleva johtoryhmä tulisi käyttämään merkittävää valtaa sekä sosiaali- että terveydenhuollon asioissa. Se mm. päättäisi valmiuden tasoista ja menettelytavoista eri tasoilla, voimavarojen kohdentamisesta yli hyvinvointialuerajojen ja ottaisi kantaa hälytysjärjestelyihin.

On tärkeää tiedostaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteet voivat johtua myös ensisijaisesti sosiaalisista ilmiöistä, tai ilmiöistä, joissa sekä sosiaaliset että terveydelliset ilmiöt vaikuttavat yhtä aikaa. Samoin sosiaaliset ja terveydelliset seikat tosiasiasa lomittuvat kansalaisten elämäntilanteissa ja palveluissa, ja myös mahdollisiin terveydellisesti painottuneisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin vastataan suuresti myös sosiaalihuollon keinoin. Riittävä sosiaalihuollon asiantuntijuus johtoryhmässä on näistä syistä välttämätöntä.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoon on jo perustettu valtakunnallisesti viisi valmiuskeskusta. Niiden asiantuntijuudesta ei säädetä laissa erikseen. Sosiaalityöntekijöiden seura pitää tärkeänä, että myös valmiuskeskuksen tehtävissä sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon asiantuntijuus ja valta ovat riittävät ja tasapainossa keskenään.

Kivioja Noora
Sosiaalityöntekijöiden seura ry